

13160

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

1. Nazwa

WILLA

2. Czas powstania

1931 r.

3. Miejscowość

ŻYRARDÓW

Nr inwentarzowy

4. Adres:

ul. 11-go Listopada 11

nr ewidencyjny działki: **3720**

nr księgi wieczystej: **PL1Z/00001573//6**

11. Materiały graficzne * zdjęcie 7x10 < 9 x 13, orientacja 1: 5000 < 1: 25 000, sytuacja 1:250 < 1: 1000, rzut: 1:20 < 1: 100 – 1:600 < 1: 800

5. Przynależność administracyjna

województwo: **mazowieckie**

powiat: **żyrardowski**

gmina: **Miasto Żyrardów**

6. Współrzędne geograficzne

N: 52°2'55.247" E: 20°25'58.023"

7. Właściciel* rodzaj własności: gminna, państwowa, prywatna, wyznaniowa; imię, nazwisko, adres
własność prywatna – 4 wyodrębnione lokale mieszkalne

Edyta i Sylwester Jakubowscy

8. Użytkownik * imię, nazwisko, adres

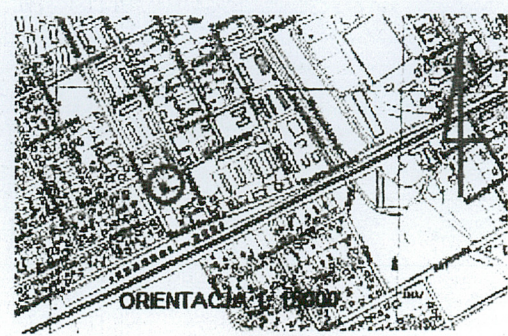
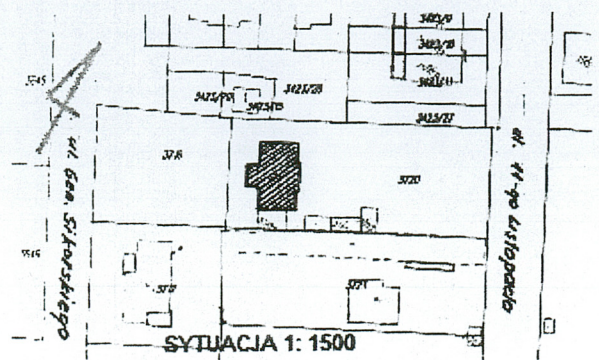
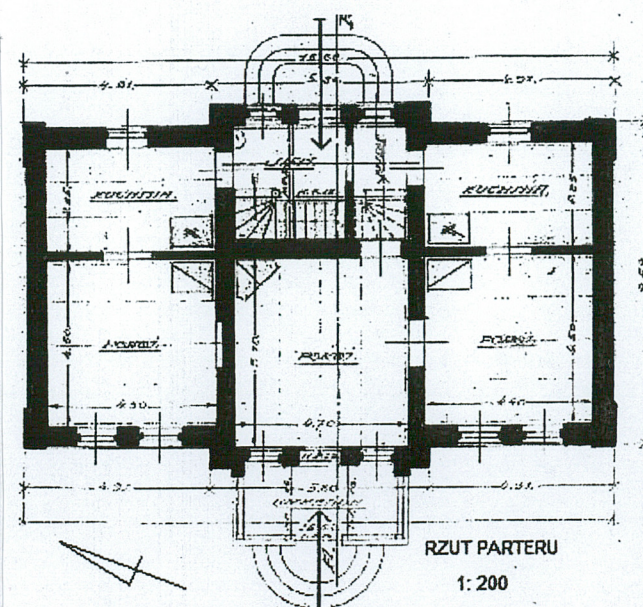
Edyta i Sylwester Jakubowscy

9. Formy ochrony

gminna ewidencja zabytków: tak
m.p.z.p.: brak
rejestr zabytków:
data decyzji:

10. Stan zachowania* bardzo zły – bardzo dobry

bardzo dobry

12. Historia

Willa, wraz z zagospodarowaniem posesji, została zaprojektowana przez Stanisława Kubskiego w 1931 r. dla Aleksandra Mancarza (syna Andrzeja i Bronisławy Wojkowskiej), zamożnego posiadacza restauracji w Skierniewicach i w Warszawie. Właściciel pochodził z wielodzietnej rodziny (ośmioro rodzeństwa), posiadał jedną córkę, Aleksandrę. Poza faktem, że zmarł w Żyrardowie, jego losy nie są znane. Rodzice zostali pochowani na żyrardowskim cmentarzu (sek. D2 rz. 12 m. 15).

Obiekt został wzniesiony przy dawnej ulicy Leśnej 21 (ob. 11-go Listopada 11), na skraju żyrardowskiej dzielnicy Podlas, rozciągającej się od zachodniej granicy „Centrali” żyrardowskich zakładów Inierskich do lasu guzowskiego. Od południa teren dzielnicy ograniczały tory kolei. Podlas, obok Rudy Guzowskiej i Teklinowa, był największą dzielnicą ukształtowaną przy historycznej osadzie fabrycznej. Początek jego rozwoju sięga ostatniej ćwierci XIX w.

Budynek, mieszczący cztery niezależne lokale mieszkalne, został wybudowany prawdopodobnie pod wynajem. W okresie okupacji niemieckiej, jedno z mieszkań podobno zajmował żyrardowski nauczyciel, który zginął z rąk okupanta za prowadzoną działalność podziemną.

13. Opis

a. sytuacja

Budynek usytuowany na działce w kształcie wydłużonego prostokąta, pomiędzy ulicą 11 - go Listopada, a niezabudowaną działką przy ul. Gen. Sikorskiego. Pierwotnie tylną granicę posesji tworzyła linia lasu guzowskiego. Położoną w głębi działki willę, zlokalizowano możliwie blisko lasu, do którego prowadziła bezpośrednio furtka w ogrodzeniu.

b. materiał i konstrukcja

Fundamenty budynku murowane z cegły pełnej o grubości ok. 90 cm (grub. 3,5 cegły) na zaprawie cementowo – wapiennej. Ściany zewnętrzne grub. ok. 51 cm, wewnętrzne nośne grub. ok. 38 cm i działowe grub. 12 cm – murowane z cegły pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej.

Stropy drewniane na belkach o wym. 24 x 14 cm. Więźba dachowa drewniana płatwiowo-krokwiowa. Pokrycie dachu, obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe z blachy stalowej ocynkowanej. Na parterze w sieni posadzka betonowa, w mieszkaniach drewniana z desek na belkach opartych na filarkach z cegły pełnej, na piętrze podłogi drewniane z desek. Stopnie zewnętrzne wejściowe betonowe, oparte na gruncie, obłożone lastrykiem. Schody wewnętrzne, prowadzące na pierwsze piętro, betonowe policzkowe, licowane lastrykiem, zabiegowe. Bieg ograniczony metalową balustradą, malowaną farbą olejną, zestawioną z prętów konstrukcyjnych o kwadratowym przekroju, mocowanych do płaszczyzny stopni spletych płaskownikami (od dołu i od góry), w każdym przęśle umieszczony dodatkowy, krótszy pręt. Pochwyty balustrady drewniane profilowane. Schody na strych drewniane policzkowe zabiegowe. Drzwi wewnętrzne oryginalne, jedno i dwuskrzydłowe, drewniane, płycinowe. Okucia, szyldy i klamki oryginalne. Stolarka okienna oraz drzwiowa zewnętrzna wymieniona w całości w 2009 r., o jednolitym charakterze, pcv z okleiną o rysunku drewna w kolorze jasny orzech. Okna zespolone odtwarzają podziały pierwotnych okien drewnianych – z poziomą listwą ślimieniową na wys. ok. 2/3 okna, podwójnym symetrycznym podziałem pionowym poniżej ślimienia, powyżej bez podziału. Kształt okien i otworów okiennych prostokątny. Pierwotnie dwa okna oraz drzwi wychodzące na werandę, były gęsto dzielone na kwatery, drzwi z nadświetłem dwuskrzydłowe w dolnej części pełne płycinowe. Drzwi wejściowe do budynku z nadświetłem, dwuskrzydłowe o niesymetrycznym podziale pionowym, pierwotnie dzielone na równe skrzydła. Na poddaszu, umieszczone na osi środkowej budynku, w elewacji frontowej i tylnej dwa oryginalne okna termalne. Strop werandy wsparty na sześciu ceglanych otyłkowanych słupach, na nim taras z betonową balustradą z tralek na cokole, masywną poręczą i słupkami zwieńczonymi betonowymi kulami. Tralki wtórne, pierwotne posiadały wydłużone kształty.

c. rzut

Budynek założony na planie prostokąta, pierwotnie mieścił na każdej kondygnacji dwa mieszkania: dwu i trzyizbowe. Układ pomieszczeń dwutraktowy - w trakcie frontowym znajdowały się kuchnie i umieszczona na osi środkowej budynku klatka schodowa, w trakcie tylnym trzy pokoje. Piętro powtarzało układ pomieszczeń parteru, z tym że pokój środkowy na piętrze należał do mieszkania w części pn. – zach., na parterze do mieszkania w części pd. – wsch. budynku. Układ pomieszczeń pozwalał na łączenie pokoi na poszczególnych kondygnacjach w jedno mieszkanie oraz funkcjonowanie budynku jako jednorodzinnej willi. W chwili obecnej, pierwotny układ pomieszczeń w budynku jest praktycznie nienaruszony. Na parterze z pomieszczenia kuchni w części pn. – zach. wydzielono pomieszczenie kotłowni, dostępne z klatki schodowej, na piętrze w części pd. – wsch. z pomieszczenia kuchni wydzielono łazienkę.

d. bryła

Obiekt dwukondygnacyjny z poddaszem nieużytkowym, niepodpiwniczony. Bryła prostopadłościenna z niskim czterospadowym dachem, urozmaicona poprzez dwa ryzałity pozorne podkreślające wejście do budynku w elewacji frontowej oraz werandę i taras w elewacji tylnej.

(c.d. opisu w załączniku nr 1)

14. Kubatura (m ³) 977,76 m³	15. Powierzchnia użytkowa (m ²) 203,74 m²	16. Przeznaczenie pierwotne Budynek mieszkalny	17. Użytkowanie obecne Budynek mieszkalny
18. Stan zachowania* fundamenty, ściany (zewn. i wewn.), sklepienia, stropy, dach – konstrukcja i pokrycie, wyposażenie, instalacje <p>Budynek ogólnie w bardzo dobrym stanie zachowania. Część wewnątrz w trakcie odnawiania (głównie prace malarskie). Drewniane podłogi, więźba dachowa bez śladów istotnego zużycia, działania owadów i grzybów. Konstrukcja więźby stabilna. Zachowana w całości wewnętrzna stolarka drzwiowa drewniana - w bardzo dobrym stanie - bez pęknięć, ubytków i wypaczeń. Lastrykowe schody wewnętrzne wraz ze stalową ażurową balustradą i drewnianym pochwytym - nie noszą śladów większego zużycia, bardzo dobry stan zachowania. Pomieszczenia suche, brak śladów wilgoci.</p> <p>Ściany zewnętrzne w partiach ceglanych nietynkowanych, w bardzo dobrym stanie, nie wymagającym ingerencji. W częściach tynkowanych, na elewacji frontowej i elewacjach bocznych - miejscowe ubytki tynków. Na elewacji tylnej, pd.-zach., widoczne działanie czynników atmosferycznych. Dość znaczne ubytki tynków, w szczególności w obrębie werandy. Wyżej, widoczne również braki fragmentów gzymsów na poziomie fryzu. W obrębie cokołu w strefie przyziemia - ciemniejszy kolor tynku, który może wskazywać na obecność wilgoci w ścianach.</p>		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Brak zagrożeń. Wskazane zbadanie stopnia zawilgocenia fundamentów i ścian na poziomie cokołu. W przypadku stwierdzenia obecności wilgoci, należy osuszyć, a następnie zabezpieczyć ściany przed wilgocią. Elewacje, w szczególności tylną, od strony pd – zach., należy poddać zabiegom konserwatorskim, polegającym na uzupełnieniu ubytków tynku, zaprawy w spoinach muru oraz brakujących fragmentów gzymsów.</p>	
19 a. Wskazanie wartości* zgodnie z definicją legalna zabytku art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; naukowe, artystyczne, historyczne		<p>Budynek o dużych wartościach naukowych i artystycznych. Jako element willowej zabudowy żyrardowskiej dzielnicy Podlas, dokumentuje urbanistyczny rozwój miasta. Stanowi ciekawy i indywidualny przykład podmiejskiej architektury willowej okresu międzywojennego. Jest świadectwem przemian jakie zachodziły w tym okresie w kształtowaniu architektury – m.in. odchodzeniu od stylów historycznych i detalu architektonicznego, prowadzących do architektury modernistycznej. Charakteryzuje się bardzo dobrym stanem zachowania elewacji budynku, nienaruszonym wewnętrznym układem przestrzennym, a także zachowanym pierwotnym wyposażeniem, w postaci stolarki drzwiowej, schodów z balustradą i posadzek.</p> <p>Bryła budynku odznacza się zrównoważonymi proporcjami i harmonijną kompozycją elewacji, opartą na zasadach symetrii i rytmu powtarzających się elementów. Mocno zaakcentowane podziały pionowe w postaci boniowanych tynkowanych narożników i rytmicznych ceglanych filarów międzyokiennych równoważą poziomy tynkowany fryz z gzymsami oraz cokół. Starannie opracowane osiowe ryzalitty oraz wyważony detal architektoniczny stanowią o wartościach artystycznych budynku.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Projekt budynku z lipca 1931 r. autorstwa Stanisława Kubskiego pn. „Projekt budynku murowanego mieszkalnego krytego blachą mającego się wybudować na posesji w.p. Aleksandra Mancarza przy ul. Leśnej w Żyrardowie”, przechowywany w Żyrardowie przy ul. 11-go Listopada 11;

Inwentaryzacja budowlana (opis i rysunki) z 1980 r. autorstwa inż. Andrzeja Francuza, przechowywana w Żyrardowie przy ul. 11-go Listopada 11

23. Bibliografia

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

Projekt budynku z lipca 1931 r. autorstwa Stanisława Kubskiego pn. „Projekt budynku murowanego mieszkalnego krytego blachą mającego się wybudować na posesji w.p. Aleksandra Mancarza przy ul. Leśnej w Żyrardowie”, przechowywany w Żyrardowie przy ul. 11-go Listopada 11;

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst: Monika Butt-Hussaim

plany, rysunki: Stanisław Kubski, przerys i aktualizacja: Monika Butt - Hussaim

fotografie: Monika Butt-Hussaim

26. Załączniki

Nr 1: C.d. opisu

Nr 2: Ikonografia: projekt Stanisława Kubskiego - plan sytuacyjny, rzuty, przekrój, elewacje

Nr 3: Fotografie elewacji i detali arch.

Nr 4: Fotografie wnętrz i wyposażenia

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ**Nr 1**

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	6. Zawartość załącznika C.D. OPISU
2. Gmina	ŻYRARDÓW		
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

e. elewacje

Elewacja frontowa pięcioosiowa, tylna siedmioosiowa. Na osi środkowej ryzality zamknięte formą frontonu zwieńczonego schodkowym szczytem, na którym oparto na osi i bokach 3 betonowe kule na profilowanych postumentach. Elewacje ceglane nietynkowane z detalem w postaci profilowanych gzymsów gładkiego fryzu, płycin podokiennych, boniowanych naroży budynku i naroży ryzalitów – wyrobionym w cegle i tynkowanym. Akcenty pionowe stanowią tynkowane boniowane narożniki oraz gładkie ceglane filary międzyokienne, rytmicznie powtarzające się na elewacji frontowej i tylnej, przedzielone wysokimi smukłymi oknami parteru i piętra, oddzielonymi od siebie na każdej osi płycinami z wypełnieniem w postaci fakturowego tynku. Całość zamyka u góry fryz z gzymsami, w partii przyziemia – wysoki tynkowany cokół, okalające budynek. Fryz urozmaicony, na każdej osi okiennej (poza obrębem ryzalitów), małymi okienkami poddasza. Na osi środkowej elewacji frontowej, na piętrze – w miejsce okna tynkowana blenda. Elewacje boczne ceglane, bez otworów okiennych i drzwiowych, urozmaicone poprzez tynkowane boniowane narożniki, fryz z gzymsami oraz cokół.

f. wnętrza i wyposażenie

Wnętrza bez wystroju.

g. instalacje

Budynek wyposażony w instalację elektryczną i wodno-kanalizacyjną z sieci miejskiej oraz instalację c.o. z własnej kotłowni na paliwo stałe.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

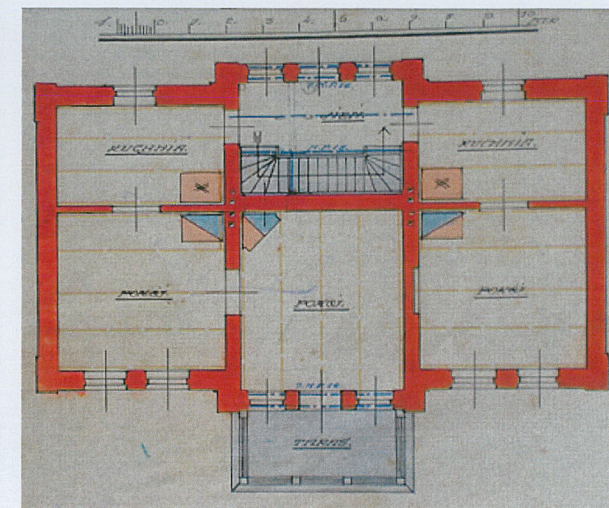
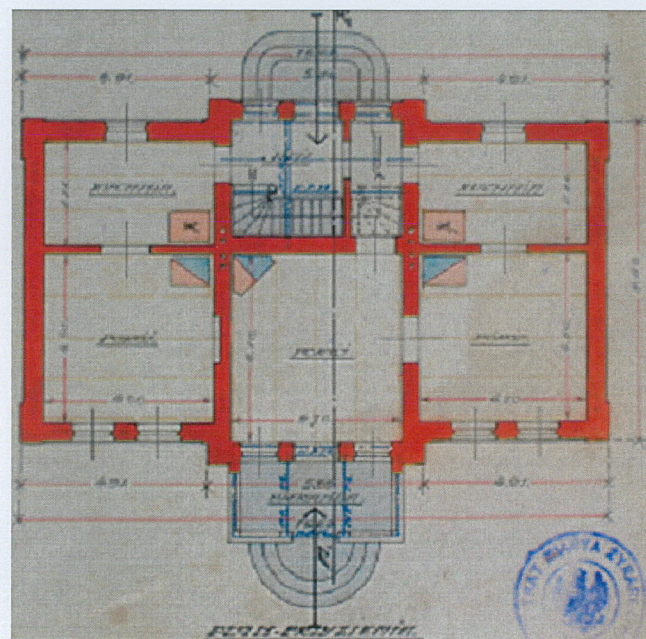
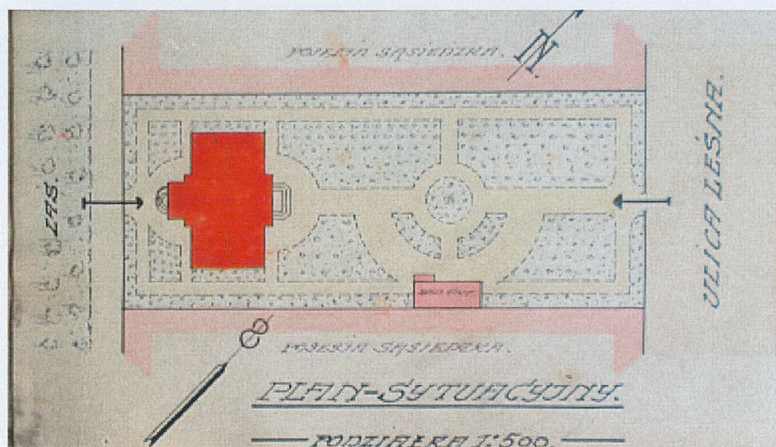
lipiec 2013 r.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	ŻYRARDÓW	WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	Ikonografia: projekt Stanisława Kubskiego - plan sytuacyjny, rzuty, przekrój i elewacje
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

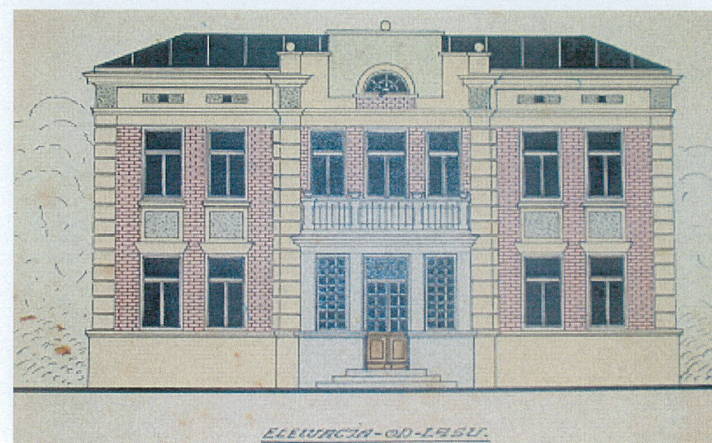
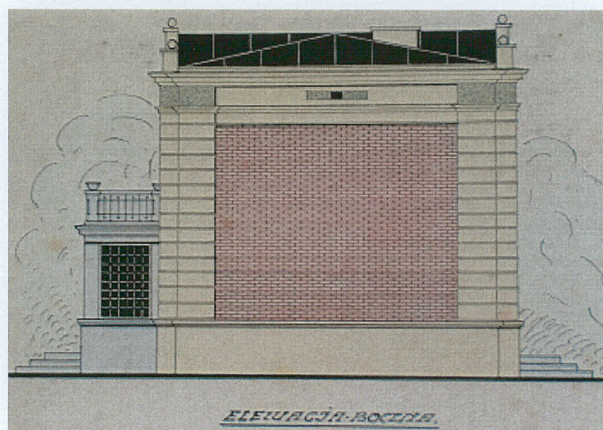
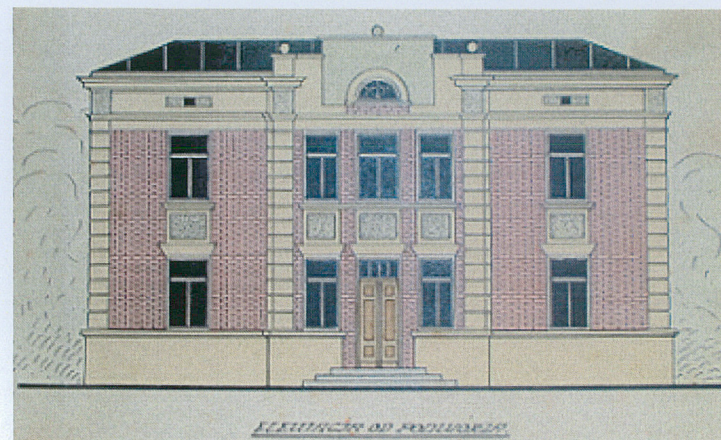
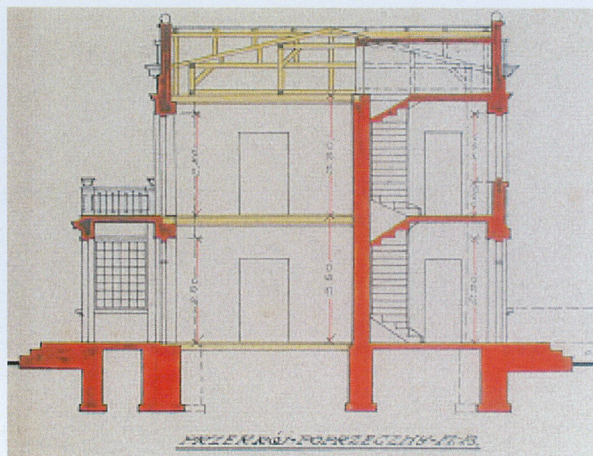
lipiec 2013 r.

Butt

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	6. Zawartość załącznika Ikonografia: projekt Stanisława Kubskiego - plan sytuacyjny, rzuty, przekrój i elewacje
2. Gmina	ŻYRARDÓW		
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

lipiec 2013 r.

Butt

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	ŻYRARDÓW	WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	FOTOGRAFIE ELEWACJI I DETALI ARCH.
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

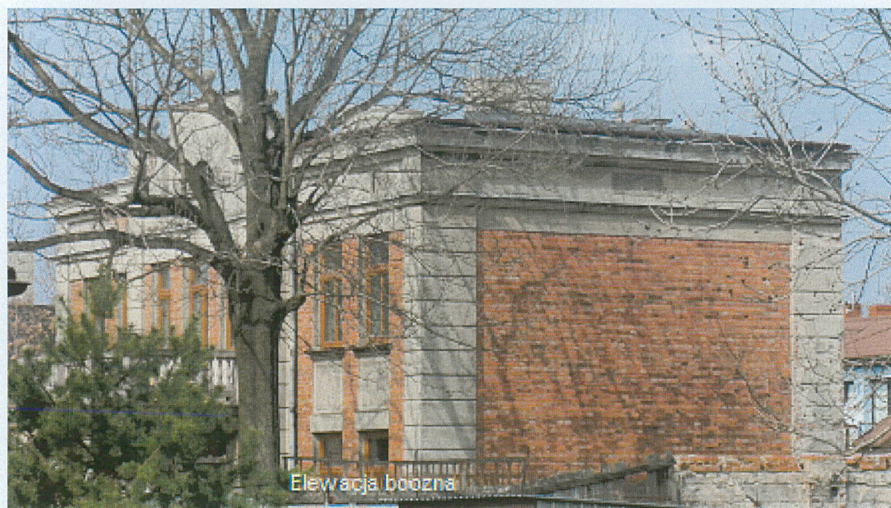
Elewacja frontowa

Elewacja tylna

Detal elewacji

Elewacja boczna

Ryzalit w elewacji tylnej

Balustrada tarasu

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

lipiec 2013 r.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 3

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	6. Zawartość załącznika FOTOGRAFIE ELEWACJI I DETALI ARCH.
2. Gmina	ŻYRARDÓW		
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

lipiec 2013 r.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 4

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	6. Zawartość załącznika FOTOGRAFIE WNĘTRZ I WYPOSAŻENIA
2. Gmina	ŻYRARDÓW		
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

lipiec 2013 r.

Butt

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 4

1. Miejscowość	ŻYRARDÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA ul. 11 – go LISTOPADA 11	6. Zawartość załącznika FOTOGRAFIE WNĘTRZ I WYPOSAŻENIA
2. Gmina	ŻYRARDÓW		
3. Powiat	ŻYRARDOWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Monika Butt-Hussaim

lipiec 2013 r.